

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยจะมีความเป็นปึกแผ่นมั่นคงได้นั้นจะต้องดำเนินนโยบายที่เน้นการพัฒนา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองควบคู่กันไป ดังเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาและ สหราชอาณาจักรที่เป็นต้นแบบของประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย ประเทศไทยในปัจจุบันมีนโยบาย ในการพัฒนาประเทศ ซึ่งปรากฏในแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ว่ามีวัตถุประสงค์หลักที่จะพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจ โดยส่งเสริม ให้มีโครงการรูปแบบต่าง ๆ อาทิเช่น โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก โครงการ นิคมอุตสาหกรรมหลายพื้นที่ในภาคต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาบ้านวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี อันส่งผลถึงการพัฒนาประเทศด้านเศรษฐกิจ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2529 : 19) ประกอบกับนโยบายสำคัญประการหนึ่งของรัฐบาล ผู้บังคับบัญชาซึ่งมี พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี ก็คือการพัฒนาเศรษฐกิจของ ประเทศและประชาชนให้ดีขึ้น ดังที่ได้กำหนดนโยบายพัฒนาภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตลอดจนภาคเหนือ (สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 25, 37:2, 25, 39:2) ให้มีฐานะเป็นหนึ่งใน กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (New Industrial Countries-NICS)

สำหรับพัฒนาการทางการเมืองการปกครองของประเทศไทย ซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 จนถึงบัดนี้เป็นเวลา กว่า 56 ปี แต่กระนั้นการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยก็ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความไม่ลုံถดถองขององค์ประกอบต่าง ๆ ในระบอบ การปกครองดังที่ กาเบรียล เอ อัลมอนด์และซิดนีย์ เวอร์บา (Gabriel A. Almond and Sidney Verba 1965:5) กล่าวว่า "การพัฒนาแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย ถ้ามีเพียงสถาบันประชาธิปไตยที่เป็นทางการ เช่น การให้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การมี

พรรคการเมือง การมีฝ่ายนิติบัญญัติ ที่มาจากการเลือกตั้งนั้นยังไม่เพียงพอ ประชาชนในระบบการปกครองต้องมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับระบบการเมืองนั้นด้วย"

หากพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ของการปกครองระบบประชาธิปไตยของประเทศไทยตามแนวความคิดของ กาเบรียล เอ อัลมอนต์และซิดนีย์ เวอร์บา (Gabrial A. Almond and Sidney Verba) ดังที่กล่าวมานั้น จะเห็นว่าประเทศไทยมีสถาบันทางการเมืองที่สำคัญทั้งทางฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ อีกทั้งมีพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ แต่เหตุที่การปกครองระบบประชาธิปไตยยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควรนั้น นอกจากความอ่อนแอของสถาบันทางการเมืองบางสถาบันแล้ว ประชาชนซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของการปกครองระบบประชาธิปไตย บางส่วนยังแสดงบทบาทของตนที่พึงมีต่อระบบการปกครองไม่เต็มที่และมีประชาชนอีกเป็นจำนวนมากที่ยากจนล้าสมัยที่ไว้อือต่อการพัฒนาการปกครองระบบประชาธิปไตย

นับแต่ประเทศไทยใช้การปกครองระบบประชาธิปไตยเป็นต้นมา มีรัฐธรรมนูญใช้ 13 ฉบับ มีการเปลี่ยนแปลงอำนาจทางการเมืองด้วยวิธีปฏิวัติ รัฐประหารและกบฏถึง 14 ครั้ง (ปวิธ ชำนิประศาสน์ 2526 : 111-118) มีการเลือกตั้งทั่วไป 15 ครั้ง ครั้งหลังสุดเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 มีประชาชนไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งร้อยละ 63.56 (กระทรวงมหาดไทย, 2531 : 221) ซึ่งนับว่าเป็นครั้งที่ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวนมากที่สุดตั้งแต่มีการเลือกตั้งในประเทศไทย แสดงให้เห็นว่าคนไทยส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการเลือกตั้งมากขึ้นหรืออาจเป็นเพราะมีปัจจัยอื่นที่ทำให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพิ่มขึ้น เช่น การใช้เงินซื้อเสียงของประชาชน การใช้จ่ายเงินเป็นค่าตอบแทนและรางวัลแก่หัวหน้าและผู้สนับสนุนช่วยเหลือในการรณรงค์หาเสียง (สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 35, 55:11) โดยเฉพาะในต่างจังหวัด อาจกล่าวได้ว่า ข้าราชการประจำหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นมักมีอิทธิพลเป็นพิเศษในการเลือกตั้ง เช่น ประชาชนจะเลือกผู้สมัครคนใดคนหนึ่งด้วยการฟังเสียงของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่รับนโยบายมาจากผู้บังคับบัญชา (สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 25, 1:2) และประชาชนส่วนใหญ่ยังนิยมเลือกตัวบุคคลมากกว่าพิจารณาพรรคการเมืองดังที่ ลุคิต บุญงการ และพรรคดีเมืองแก้ว (2526 : 241-248) ได้ศึกษาแบบแผนการตัดสินใจและการแสดงออกต่อกระบวนการเมืองไทยในการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2526 สรุปได้ว่า คนไทยไปลงคะแนน

เสียงด้วยความล้าสมัยในหน้าที่มากกว่า เพื่อแสดงความต้องการเปลี่ยนแปลงหรือควบคุมรัฐบาล ไม่สนใจผลงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ท่าเพื่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ แต่จะคำนึงถึงความช่วยเหลือและการทำประโยชน์ให้กับท้องถิ่นของผู้ลงคะแนนเสียงมากกว่าเหตุผลอื่น คนในชนบทพิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัครมากกว่าคำนึงถึงพรรคการเมือง อีกทั้งยังไม่คำนึงถึงนโยบายของรัฐบาลและพรรคร่วมรัฐบาลและปัญหาโต้แย้งทางการเมืองระดับชาติที่ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ เช่นกัน จากการที่คนไทยส่วนใหญ่ยังนิยมพิจารณาคุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครมากกว่านโยบายหรือชื่อเสียงของพรรคนี้ มีผลให้ไม่มีพรรคการเมืองใดได้รับเสียงอย่างมากในสภา ดังนั้นรัฐบาลผสมที่ตั้งขึ้นจึงต้องล่ารหาคณะกรรมาธิการนอกที่ไม่ได้เป็นทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกพรรคการเมือง เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เป็นการทลายหลักการระบอบประชาธิปไตยที่ให้ประชาชนเลือกรัฐบาลตามความสมัครใจ อีกทั้งยังมีผลให้พรรคการเมืองร่วมรัฐบาลคำนึงถึงผลประโยชน์ของพรรคที่พึ่งได้รับ เช่น จำนวนตำแหน่งรัฐมนตรีหรือ การรับผิดชอบงานกระทรวงที่ตนต้องการมากกว่าเพื่อประโยชน์ของประชาชนในประเทศ เป็นต้น

ปัจจุบันพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของคนไทยในอันที่จะรักษาซึ่งสิทธิและประโยชน์ของตนด้วยการเดินขบวน ปูมมูมประท้วงและนัดหยุดงาน เพื่อต่อรองกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้บริหารของคนไทยมีมากขึ้น แต่หลายครั้งที่การแสดงออกเพื่อเรียกร้องสิทธิและความชอบธรรมนั้นรุนแรงเกินกว่าเหตุและปราศจากเหตุผล ก่อให้เกิดการเสียชีวิตและมีการทลายทรัพย์สินของผู้อื่น เช่น การที่คนขับแท็กซี่ปูมมูมประท้วงที่ลานพระบรมรูปทรงม้า เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2528 ประท้วงกรณีกระทรวงมหาดไทยอนุญาตให้เพิ่มรถแท็กซี่ป้ายดำอีก 6,500 คัน ทำให้พวกตนได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากต้องแบ่งผู้โดยสาร ระหว่างการประท้วงได้เกิดเหตุจู่โจมเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับบาดเจ็บเพราะถูกคนขับแท็กซี่ทุบท้ายร้าย (สยามจดหมายเหตุ 10, 5 : 117) เหตุการณ์ปูมมูมประท้วงการสร้างโรงงานแทมทาสมที่จังหวัดภูเก็ต การต่อต้านโต้ขยายกว้างออกไปเรื่อย ๆ ผู้ประท้วงต้องการให้ปิดโรงงานโดยเร็ว ในวันที่ 23 มิถุนายน 2529 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเดินทางไปชี้แจงที่จังหวัดภูเก็ต กลุ่มชนบางล้วนแสดงท่าทีรุนแรงต่อคณะรัฐมนตรีและพยายามเข้าประชิดและขว้างปาทุบรถ มีการก่อความรุนแรงขว้างปาทำลายศาลาประชาคม ทำลายโถงสัญญาณจราจร นอกจากนี้ยังทำลายและเผาอาคารบางส่วนของโรงแรมเกิดเมอร์ลิน และจุดไฟเผาโรงงานผลิตแร่แทมทาสมด้วย เหตุการณ์ครั้งนั้น

รัฐบาลต้องไปใช้เงินงบประมาณช่วยเหลือบริษัทเจ้าของโรงงานและโรงแรมดังกล่าว โดยให้
 กู้เงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ระยะยาวจำนวนมากกว่า 1,000 ล้านบาท อีกทั้งการยกเว้นภาษี
 อากรณาเข้าเครื่องอุปกรณ์เข้ามาขุดเย็บที่เสียหายไป (สยามจดหมายเหตุ 11: 797, 801,
 873-894, 897-898, 1039-1065, 1093-1096) นอกจากนี้เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2531
 พลังงานรถไฟจำนวนหนึ่งนัดหยุดงานเพื่อประท้วงฝ่ายบริหารที่ไม่ยอมปฏิบัติตามข้อเรียกร้อง
 ของตน มีการโยกย้ายและวิธีการต่าง ๆ ชัดขวางพลังงานการรถไฟที่ไม่เห็นด้วย ซึ่งต้องการ
 ปฏิบัติงานต่อไปตามคำเรียกร้องของผู้บริหารการรถไฟ (สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 35, 3:2)
 พฤติกรรมดังที่กล่าวมาแล้วนั้น แสดงให้เห็นว่าคนไทยจำนวนไม่น้อยยังขาดความรู้ความเข้าใจ
 และแสดงพฤติกรรมอันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย

ดังนั้นเพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจที่กำลังดำเนินไปด้วยดี
 ในขณะนี้นั้น ผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายควรจะร่วมมือกันพัฒนาสังคมและการเมืองระบอบประชาธิปไตย
 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้มีแนวคิดและพฤติกรรมที่ส่งเสริมการปกครอง
 ระบอบประชาธิปไตยให้มากกว่าที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตามในระบบการศึกษาของประเทศไทยได้ส่งเสริมการให้ความรู้ สร้าง
 ความเข้าใจและส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้าและการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย ได้ระบุ
 ไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับพุทธศักราช 2503 โดยเฉพาะในแผนการศึกษาแห่งชาติ
 พุทธศักราช 2520 ที่ใช้ในปัจจุบัน (2528 : 1, 7) ในหมวด 1 จุดมุ่งหมายของการศึกษา
 ข้อ 1 กล่าวว่า "ให้มีความเคารพในสิทธิ หน้าที่ของตนและของผู้อื่น มีระเบียบวินัย เคารพ
 และปฏิบัติตามกฎหมาย คำสั่งและหัตถ์ธรรม ข้อ 2 ให้มีความเข้าใจอีกทั้งกระตือรือร้น
 ที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตามวิถีทางประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข"
 นอกจากนี้หลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (2520: 64)
 มีจุดประสงค์ข้อ 1 ว่า "เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประยา-
 ธิปไตย" อีกทั้งจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช
 2524 (2525 : 137) กล่าวในข้อ 5 ว่า "เพื่อให้เคารพในสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น รู้จักหน้าที่
 และรู้จักสิทธิ เสรีภาพของตนในการสร้างสรรค์บนเสรีภาพแห่งกฎหมาย จริยธรรมและคำสั่งนำ

และข้อ 6 ที่ว่า "เพื่อให้มีความสำนึกในความเป็นไทยร่วมกัน เลียดละเพื่อส่วนรวม และมีความรักในประชาธิปไตย..."

นอกจากนี้สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติและกรมสามัญศึกษายังมีนโยบายให้โรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั่วประเทศจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยอีกด้วย (สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ 2527 : 2-6 , กรมสามัญศึกษา 2529 : 3-12)

แม้ว่าได้กำหนดนโยบายและจุดประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาไว้อย่างชัดเจนแล้วก็ตาม แต่จากพฤติกรรมและการแสดงออกของคนไทยที่ผู้วิจัยยกมานั้น สะท้อนให้เห็นถึงความบกพร่องในเรื่องของการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจตลอดจนการฝึกทักษะประชาธิปไตยในระดับต่าง ๆ นับตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียนและสังคมโดยส่วนรวม โดยเฉพาะโรงเรียนเป็นสถาบันที่มีบทบาทต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของเยาวชนเป็นอย่างมาก ดังผลการศึกษาของกาเบรียล เอ อัลมอนต์ และซิดนีย์ เวอร์บา (Gabriel A. Almond and Sidney Verba อ้างถึงใน James S. Coleman 1967 : 24) พบว่า โรงเรียนมีอิทธิพลต่อการให้ความรู้และการสร้างทัศนคติทางการเมืองสูงกว่าครอบครัวและสถาบันอื่น ๆ ดังนั้นเป็นไปได้ว่าพฤติกรรมและการแสดงออกของประชาชนที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยดังกล่าวข้างต้นนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลจากความบกพร่องในบทบาทของสถาบันโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจประสบปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประชาธิปไตย เช่น การขาดความรู้ความเข้าใจ และวิธีการที่จะพัฒนาประชาธิปไตย ขาดผู้สนับสนุนช่วยเหลือหรือเป็นเพราะครูมีภาระรับผิดชอบมากจึงไม่ได้เน้นให้นักเรียนฝึกปฏิบัติพฤติกรรมประชาธิปไตยอย่างสม่ำเสมอ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเยาวชนที่จบการศึกษาในระดับนี้จะเป็นกำลังสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประชาธิปไตย โดยเฉพาะความคิดเห็นของครูสังคมศึกษา ทั้งนี้เพราะหลักสูตรมัธยมศึกษาได้กำหนดเนื้อหาประชาธิปไตยไว้ในกลุ่มวิชาสังคมศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ เช่น ส 101 ส 102 (ประเทศของเรา) ส 203 ส.204 (เพื่อนบ้านของเรา) ส 305 ส 306 (โลกของเรา) ส 401 (สังคมศึกษา) ส 605 (สังคมศึกษา) ส 031 (การปกครอง

ของไทย) และถือว่าครูสังคมศึกษามีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนามักเรียนให้มีคุณสมบัติที่
 ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย ผู้วิจัยกำหนดตัวอย่างประการในการวิจัยในครั้งนี้
 เฉพาะครูสังคมศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเปิดสอนทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและ
 ตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 8 อันเป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ ผลการ
 วิจัยในครั้งนี้จะทำให้ครูสังคมศึกษาทราบปัญหาการคัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย
 ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย
 ให้สอดคล้องและต่อเนื่องกับการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับประถมศึกษา อีกทั้งผู้บริหารและ
 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางคัดสรรเพื่อเสริมสัมรรถภาพครู
 ตลอดจนปรับปรุงนโยบายในการส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งนี้
 เพื่อที่โรงเรียนมัธยมศึกษาจะได้เป็นสถาบันที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาเยาวชนให้เป็นสมาชิก
 ที่ดีในสังคมประชาธิปไตยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการคัดกิจกรรมการเรียน
 การสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการคัดและดำเนินการสอนในห้อง
 เรียนและการคัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการคัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษาของครูสังคมศึกษาที่สอนในโรงเรียนที่ตั้งใน
 อำเภอเมือง กับครูสังคมศึกษาที่สอนในโรงเรียนที่ตั้งในอำเภออื่น
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการคัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนมัศึกษาระหว่างครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการ
 สอนต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประการที่ไปในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูสังคมศึกษาที่สอนในโรงเรียน
 มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8

2. เป็นการศึกษาความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาที่สอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2531 เกี่ยวกับปัญหาการคัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนที่เปิดสอนทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตการศึกษา 8 เท่านั้น

3. การคัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยนั้นเป็นการคัดกิจกรรมทั้งในห้องเรียน และการคัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

แนวคิดในการตั้งสัมมุติฐาน

มุซาเฟอร์ เชอร์ฟ และคาโรลีน สตีเบลยู เชอร์ฟ (Muzafer Sherif and Carolyn W. Sherif 1965 : 35-37 , 44) นักจิตวิทยาสังคม ได้กล่าวถึงเรื่อง ประสบการณ์และพฤติกรรมของบุคคลว่า พฤติกรรมของบุคคล เป็นผลมาจากประสบการณ์ของบุคคลนั้น โดยที่ประสบการณ์จะเกี่ยวข้องกับการรับรู้ (Perception) ตัดสินใจ (Judging) การประเมินค่า (Appraising) การจำ (Remembering) และสภาวะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการระลึกรู้ตน (Awareness) ของบุคคลซึ่งบุคคลอาจแสดงออกในลักษณะของคำพูด กริยา ท่าทาง (Verbal Expression and Bodily Expression) สิ่งที่มีอิทธิพลต่อประสบการณ์แต่ละบุคคล คือ ปัจจัยภายนอก (External Factor) อันได้แก่ ความหนาแน่น ขนาดการเคลื่อนไหว และการเปลี่ยนแปลงของวัตถุและเหตุการณ์ รวมทั้งอิทธิพลทางสังคม เช่น การสอน การแนะนำ ความกดดันจากกลุ่มและการมีส่วนร่วมในกลุ่มนั้น ๆ อีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ ก็คือ ปัจจัยภายใน (Internal Factor) ได้แก่ ความสนใจของแต่ละบุคคล รวมทั้งทัศนคติทางสังคมของบุคคลนั้น

โรเบิร์ต ซี แมคคีน และเฮย์ เอช มิลล์ (Robert C. Mckean and H. H. Mills 1964 : 85) กล่าวว่า ครูที่ขาดประสบการณ์ในการสอน ต้องการความช่วยเหลือ และต้องการการนิเทศมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่าและปัญหาในด้านการสอนระหว่างครูที่มีประสบการณ์น้อยกับประสบการณ์มากจะแตกต่างกัน

เกษม เข็มเข้ม (2525 : 62) ทำการวิจัยเรื่อง "ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของครูสังคมศึกษา โดยไปตัวอย่างประชากรคือ ครูสังคมศึกษาทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค" พบว่า จากการเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองของครูสังคมศึกษา จำแนกตามวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี พบว่า ครูสังคมศึกษามีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน 1-3 ปี กับ 4-7 ปี พบว่า มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองแตกต่างกัน นอกจากนั้นยังพบว่า ครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอน 1-3 ปี มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองสูงกว่า ครูสังคมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอน 4-7 ปี นอกจากนั้นครูสังคมศึกษาที่อยู่ในเมืองกับนอกเมือง มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

วิชัย สันทรเทพา (2524 : 129-131) ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา" โดยไปตัวอย่างประชากรทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พบว่า ปัญหาที่ครูสังคมศึกษาส่วนกลางและส่วนภูมิภาคประสบอยู่ โดยส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน แต่ประเด็นที่แตกต่างกันซึ่งครูสังคมศึกษาในส่วนภูมิภาคประสบปัญหามากกว่าครูสังคมศึกษาในส่วนกลาง ได้แก่ ปัญหาด้านการเงิน หลักสูตร และเนื้อหาวิชาไม่เหมาะสมกับระดับชั้นและไม่ทันเหตุการณ์ นักเรียนขาดทักษะในการใช้แหล่งวิทยาการและทักษะในการแสดงความคิดเห็นวิเคราะห์วิจารณ์ ความไม่สะดวกในการใช้บริการห้องสมุด

สุธรรม ประทานทรัพย์ (2520 : 70) ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาปัญหาซึ่งมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร เปรียบเทียบกับครูในจังหวัดใกล้เคียง" พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน จะประสบปัญหาด้านสภาพการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน

จากแนวความคิดของนักจิตวิทยาในเรื่องอิทธิพลของปัจจัยภายนอก อันรวมถึงการเปลี่ยนแปลงของวัตถุ เหตุการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนความแตกต่างของสภาพแวดล้อมระหว่างในอำเภอเมืองกับอำเภออื่น บ่อมมีผลให้ครูที่สอนในอำเภอเมืองกับครูที่สอนในอำเภออื่น มีประสบการณ์และพฤติกรรม ตลอดจนประสบปัญหาในการปฏิบัติงานต่างกัน ประกอบกับผลการวิจัยดังกล่าวนั้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานการวิจัยครั้งนี้คือ

1. ครูสังคมนาศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งในอำเภอเมืองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการคัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยแตกต่างกับครูสังคมนาศึกษาที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งในอำเภออื่น

2. ครูสังคมนาศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการคัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยแตกต่างกัน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. คำตอบของกลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นคำตอบที่จริงใจและเชื่อถือได้
2. การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการคัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษาของกลุ่มตัวอย่างประชากร พิจารณาจากประสบการณ์ในการสอน และที่ตั้งของโรงเรียนเท่านั้นไม่คำนึงถึงตัวแปรอื่นนอกเหนือจากนี้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือการลงความเห็นต่อปัญหาการคัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งความคิดเห็นจะมีลักษณะเห็นด้วยกับปัญหานั้นมากที่สุด มาก น้อย และน้อยที่สุด

ครูสังคมนาศึกษา หมายถึง ครูที่สอนวิชาสังคมนาศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2531 ในเขตการศึกษา 8

ปัญหาการคัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย หมายถึง จุดบรรจบในด้านการคัดและดำเนินการสอนในห้องเรียน เรื่อง การวางแผนการเรียนการสอน เรื่อง การดำเนินการสอน เรื่อง การวัดและประเมินผลด้านการคัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง การวางแผนดำเนินการกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง การดำเนินการกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง การวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาแนวคิดและหลักการรวมทั้งการฝึกปฏิบัติพฤติกรรมประชาธิปไตยตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช

การพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง การพัฒนาแนวคิดและ
 สติประสลับการณ์ให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ประชาธิปไตยและให้นักเรียนมี
 ลักษณะพฤติกรรมตามที่ระบุไว้ในคู่มือเล่มนี้สร้างประชาธิปไตยในสถานศึกษา กรมส่งเสริมศึกษา
 ซึ่งประกอบด้วย

1. การรู้จักบทบาทและหน้าที่
2. การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
3. การมีความรับผิดชอบ
4. ความเป็นผู้มีวินัยในตนเอง
5. การคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
6. การมีส่วนร่วมทั้งความคิด การกระทำและน้ำใจด้วยมารยาทที่ดีตามวัฒนธรรมไทย
7. การให้เกียรติซึ่งกันและกันตามฐานะานุรูป
8. การยอมรับและเคารพในสิทธิและหน้าที่ของเอกัตบุคคล
9. การใช้ปัญญาหรือเหตุผลในการตัดสินปัญหา
10. การรู้จักเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
11. การยึดมั่นในความกตัญญู เอื้อยู่สถาปนาชาติ คำล้นา พระมหากษัตริย์
12. การยึดหลักคุณธรรมในการดำเนินชีวิต

(กรมส่งเสริมศึกษา 2529 : 26-34)

การสัตและดำเนินการเล่นในห้องเรียน หมายถึง การสัตประสลับการณ์ในช่วง
 การเรียนการเล่นวิชาสังคมศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ เจตคติและทักษะอีกทั้งมีพัฒนาการ
 ทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาเกี่ยวกับประชาธิปไตย ใน 3 ด้านคือ การวางแผน
 การเรียนการเล่น การดำเนินการเล่น การวัดและประเมินผล

การสัตกิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง การสัตกิจกรรมนอกเวลาเรียนของวิชา
 สังคมศึกษา เพื่อช่วยเสริมการเรียนการเล่นเกี่ยวกับประชาธิปไตยในชั้นเรียนและส่งเสริมให้
 นักเรียนมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับประชาธิปไตยยิ่งขึ้น ใน 3 ด้านคือ การวางแผน
 กิจกรรมเสริมหลักสูตร การดำเนินกิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดและประเมินผล

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดดำเนินการสอนทั้งระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 8 ซึ่งได้แก่
โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน แพร่ น่าน
แม่ฮ่องสอน และพะเยา

ประสบการณ์ในการสอน หมายถึง ระยะเวลาการปฏิบัติงานในวิชาชีพครูระยะ
1-5 ปี, 6-10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป ของครูสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา

โรงเรียนที่ตั้งในอำเภอเมือง หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งในเขตอำเภอ
เมืองของแต่ละจังหวัด จำนวน 8 จังหวัด ในเขตการศึกษา 8

โรงเรียนที่ตั้งในอำเภออื่น หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งในอำเภออื่น ๆ
นอกจากเขตอำเภอเมือง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับครูสังคมศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในการปรับปรุง
การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพป้โตบแก่นักเรียน
2. เป็นแนวทางแก่ผู้บริหาร ในการคัดสรรและส่งเสริมเชิงปฏิบัติการแก่ครูสังคม-
ศึกษาในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพป้โตบ
3. กระทรวงศึกษาธิการ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงนโยบายและ
การดำเนินงานในการพัฒนาประสิทธิภาพป้โตบของนักเรียน
4. เป็นแนวทางแก่สถาบันฝึกหัดครูได้พิจารณาปรับปรุงหลักสูตร และคัดสรรมค
ประจำการเพื่อเสริมสมรรถภาพทางการสอนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพป้โตบแก่ครูสังคมศึกษา
5. เป็นแนวทางแก่ผู้สนใจในการท้าววิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป